

Prehľadová práca

Quo vadis muzikoterapia a muzikofiletika na Slovensku?

Peter Kusý

Quo Vadis Music Therapy and Music Philetic in Slovakia?

Súhrn

Autor ponúka stručné teoretické vymedzenie pojmov muzikoterapia a najmä muzikofiletika, pričom najmä druhý spomenutý pojem je v oblasti pomáhajúcich profesií menej frekventovaný. Primárne sa v práci snaží naznačiť niekoľko otázok, ktoré vychádzajú z aktuálneho stavu na Slovensku. Potreby ľudí v praxi, ktorí denne využívajú hudbu v rôznych kontextoch, nemôžu byť naplnené, ak sa bude prehlbovať určitá stagnácia v rozvoji disciplín muzikoterapia a muzikofiletika u nás.

Kľúčové slová: muzikoterapia, muzikofiletika, aktuálna situácia na Slovensku.

Summary

The author offers a brief theoretical definition of the terms music therapy and especially music philetic. Music philetic, in particular, is less frequent in the helping professions. Primarily, this paper tries to indicate a few questions that are based on the current situation in Slovakia. The needs of practitioners, who use music on a daily basis in different contexts, cannot be fulfilled if certain stagnation in the development of music therapy and music philetic, as disciplines, is deepened in our country.

Key words: music therapy, music philetic, current situation in Slovakia.

Úvod

Ak sa pozrieme na susedné krajiny ako je Česko, Poľsko, Rakúsko, ale aj ďalšie krajiny v rámci EÚ, zistíme, že sme jedna z mála krajín, ktorá v podstate nemá vytvorený systém podpory a spolupráce odborníkov z praxe (napr. prostredníctvom národných odborových asociácií, občianskych združení a pod.), ktorí pracujú s hudbou v rámci rôznych pomáhajúcich profesií (či už muzikoterapeuticky, muzikofileticky a pod.). Muzikoterapia ako študijný odbor, resp. profesia, u nás v podstate neexistuje a explicitné legislatívne vymedzenie, ktoré by ohraničilo pojmy muzikoterapia a muzikofiletika taktiež absentuje. Stretávame sa však s tým, že v praxi pôsobí množstvo odborníkov z rôznych oblastí pomáhajúcich profesií (rezorty zdravotníctva, sociálnych služieb, školstva, vnútra a pod.), ktorí hudbu (po)užívajú diferencovane, systematicky a cielene. Žiaľ, táto situácia praje aj rôznym „pseudo-odborníkom“, ktorí sa pasujú za muzikoterapeutov, využívajú hudbu či už intuitívne, resp. bez odbornej kvalifikácie a reálne vzniká riziko iatropatogenézy.

Autor sa v príspevku snaží na jednej strane o vymedzenie pojmov muzikoterapia a muzikofiletika, pričom upozorňuje nielen na to, čo majú spoločné a kde sa prelínajú, ale najmä to, v čom sa v konečnom dôsledku od seba odlišujú. Na druhej strane stručne približuje aktuálnu situáciu z pohľadu legislatívy u nás a v závere načrtáva niekoľko možností, kam by mohol smerovať vývoj muzikoterapie a muzikofiletiky v našich kultúrnych podmienkach v najbližšom období.

Muzikofiletika a muzikoterapia – terminologické vymedzenie

Vzhľadom na ciele, formy, metódy a priebeh výchovne – vzdelávacieho procesu v školskom prostredí, nemožno z legislatívnych a odborných dôvodov používať označenie muzikoterapia. Napr. v predprimárnom vzdelávaní nemožno používať pojem muzikoterapia iba preto, že v materskej škole neprebiehajú terapeutické procesy, keďže hlavnou úlohou predprimárneho vzdelávania je všestranný rozvoj osobnosti, poznávanie dôležitých ľudských a spoločenských oblastí. Nakoľko pre splnenie všetkých cieľov predprimárneho vzdelávania nie sú vyhovujúce bežné postupy hudobnej výchovy, je potrebné aplikovať niektoré z muzikoterapeutických postupov, ale nie s ich terapeutickými cieľmi (Drlíčková, 2014).

Katedra pedagogických štúdií, Pedagogická fakulta Trnavskej Univerzity

Adresa pre korešpondenciu: PhDr. Peter Kusý, PhD.,
Katedra pedagogických štúdií, Pedagogická fakulta Trnavskej Univerzity, Priemyselná 4, 918 43 Trnava.
e-mail: peterkusy7@gmail.com, web: www.psychoptimal.eu

V takomto prípade je veľmi potrebné, aby všetky naše činnosti boli správne pomenované a rovnako aj prezentované, keďže sa stretávame s tým, že v praxi tomu tak vždy nemusí byť.

Na rozdiel od muzikoterapie je termín muzikofiletika v našom kultúrnom prostredí pomerne málo rozšírený a používaný. Etymologicky je zložený z dvoch slov - z gréckeho „*músikos*“, resp. latinského „*musica*“, čo znamená hudobné alebo hudba a z gréckeho „*fil- filo*“, čo znamená milovať, mať rád alebo obľubovať. Podobne pojem muzikoterapia vychádza z gr. „*músikos*“, avšak podstatne sa líši práve v druhej časti – gr. *therapeia*, t.j. liečenie alebo liečba. Zatiaľ čo muzikoterapia smeruje k liečbe a terapeutizovaniu, muzikofiletika nemá tieto ambície a skôr je zacielená podporne, profylakticky a edukačne.

V odborných kruhoch sa pomerne nový termín *muzikofiletika* používa len od roku 2006, kedy ho prvýkrát použila česká autorka Svatava Drlíčková a nahradil sa ním do tej doby používaný výraz *prvky muzikoterapie*. Nezávisle od nej použila tento termín vo svojej dizertačnej práci Jana Weber, ktorá sa však tejto problematike ďalej bližšie nevenovala (Holzer a Drlíčková, 2012). Naopak pojem *muzikoterapia* je dobre známy a skloňovaný v odborných kruhoch už pomerne dlho a to aj v našich kultúrnych podmienkach. Zvyčajne sa pod ním chápe terapeutický prístup, ktorý patrí do oblasti tzv. *expresívnych terapií*. Tie pracujú s umeleckou expresiou – umelecké výrazové prostriedky ako napr. hudobné, dramatické, literárne, výtvarné či pohybové. Podľa nich sa potom odvodzujú jednotlivé disciplíny, ktoré využívajú umeleckú expresiu za terapeutickým účelom – napr. muzikoterapia, arteterapia, biblioterapia, dramaterapia a pod. (Kantor a kol., 2009).

Ak sa však vrátíme k muzikofiletike, môžeme ju definovať ako umelecko – pedagogickú disciplínu, ktorá má veľmi úzky vzťah s muzikoterapiou. Aj keď ide o pedagogickú disciplínu, nepoužíva tradičné pedagogické a výchovné postupy, ale snaží sa vytvárať vlastné, nové spôsoby, ktoré majú základy práve v muzikoterapii, avšak vyžadujú si odlišný postup a prístup pri ich realizácii. Muzikofiletika sa zaoberá aplikáciou hudobných aktivít a činností pri rozvíjaní vedomostí o okolitom svete, spoločnosti a zároveň o sebe samom v spoločnosti. Hlavným a podstatným zámerom a cieľom muzikofiletiky je reflektívna spätná väzba, zdokonaľovanie a rozvíjanie sa v intelektuálnej, psycho – emocionálnej, umeleckej a kultúrnej oblasti osobnosti dieťaťa (všestranný rozvoj kompetencií dieťaťa) za pomoci muzikofiletických aktivít, cvičení a hier (Holzer a Drlíčková, 2012). Muzikofiletiku možno tiež vymedziť ako umelecko – pedagogickú disciplínu, ktorá smeruje k výchovnému využitiu hudby pre sociálny a osobnostný rozvoj dieťaťa. Keďže tak napomáha k predchádzaniu psychických porúch alebo problémov v sociálnych vzťahoch, môžeme hovoriť o jej preventívnom, resp. profylaktickom pôsobení. Svojím zameraním na osobnosť dieťaťa a jeho vlastných skúseností a možností môže vyvolávať v dieťati prirodzený záujem o hudbu s využitím princípov expresie, ktoré sú spoločné pre rôzne druhy umenia. Tento pojem môžeme chápať aj ako konštruktivisticky zameraný prístup v oblasti hudobnej výchovy, ktorý medzi sebou prepája princípy a poznatky viacerých umeleckých disciplín. Respektíve ju možno vnímať aj ako nezvyčajný spôsob sociálnej a osob-

nostnej výchovy, ktorá sa opiera o hudobné, ale aj iné expresívne aktivity. Má spoločné prvky s muzikoterapiou, pričom však zostáva stále v oblasti výchovy (Jedlička, 2015).

Definovanie muzikoterapie nie je vôbec jednoznačné a jednoduché, keďže v podstate platí, že jej vymedzenie sa líši v závislosti od jednotlivých autorov, filozofického a kultúrneho pozadia, z ktorého vychádza, legislatívneho vymedzenia v tej danej krajine a podobne. Môžeme ju však chápať v užšom a širšom zmysle. V užšom zmysle sa viaže k určitej „muzikoterapeutickej tradícii“, keď bola často definovaná ako psychoterapeutická metóda, resp. pomocný, doplnujúci prostriedok psychoterapie (Mátejová a Mašura, 1992). Korene pre takéto chápanie sú typické práve pre európske kultúrne prostredie, avšak treba dodať, že v súčasnosti sa toto „tradičné vymedzenie“ vo väčšine krajín posúva k širšiemu chápaniu pojmu muzikoterapia. Tzn. ako určitá integrácia skúseností a terapeutických aplikácií hudby z pohľadu mnohých rôznorodých pomáhajúcich profesií, ako napr. špeciálna pedagogika, fyzioterapia, neurológia, ošetrovateľstvo, pôrodníctvo, paliatívna starostlivosť, sociálna práca a iné (podľa Kantor a kol., 2009). Adekvátne poňatie muzikoterapie v širšom zmysle sa tak posúva od „liečenia hudbou“ k „pomoci hudbou človeku so zdravotnými, resp. edukačnými problémami“ (podľa Americkej muzikoterapeutickej asociácie, 1998).

Na rozdiel od muzikofiletiky sa dá muzikoterapia podľa Brusciu (2014) chápať ako umenie, ale tiež ako vedecký odbor, resp. interpersonálny proces. Kantor a kol. (2009) dodávajú, že ju môžeme chápať aj ako samostatnú disciplínu alebo profesiu. Muzikoterapia ako disciplína tak podľa autorov predstavuje organizovaný systém poznatkov, ktorý sa skladá z nosnej teórie, praxe a výskumu, pričom každá oblasť je pomerne rozmanitá. Muzikoterapia ako profesia zvyčajne označuje organizovanú skupinu ľudí, ktorí používajú rovnaký systém poznatkov vo svojej profesii (či už ide o klinických pracovníkov, pedagógov, supervízorov, výskumníkov a pod.). Bruscia (2014) dopĺňa, že identita muzikoterapie ako profesie je spojená s profesijnými rolami, titulmi, zodpovednosťou a určitými štandardami. Takéto vymedzenie muzikoterapie však súvisí aj s určitou tradíciou, ktorá zatiaľ práve muzikofiletike chýba. Tá má za sebou ako pomerne nová disciplína krátku históriu, avšak jej spoluvytváranie je závislé na čo najpresnejšom vymedzení, opise cieľov, metód a možností využitia v praxi a pod.

Muzikofiletika a muzikoterapia u nás z pohľadu legislatívy

Ak sa pozrieme na muzikofiletiku a muzikoterapiu z pohľadu legislatívneho vymedzenia v našich kultúrnych podmienkach, zistíme, že situácia vôbec nie je lichotivá. Podľa Gajdošíkovej Zeleiovej (2012, s. 138-139) je termín *muzikoterapia* v slovenských právnych normách uvedený len v dvoch prípadoch:

- V Zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), kde je v znení neskorších predpisov v rámci spoločných ustanovení poskytovania sociálnych služieb uvedené, že poskytovateľ

sociálnej služby môže po vytvorení podmienok vykonávať muzikoterapiu a to za účelom zvyšovania kvality poskytovanej služby.

- Vo Vyhláske MZ SR č. 101/2006 Z. z., ktorá ustanovuje minimálne materiálne-technické a personálne vybavenie prírodných liečebných kúpeľov a kúpeľných liečební a ustanovujú indikácie podľa prírodných liečivých vôd a klimatických podmienok vhodných na liečenie. V tejto vyhláske sa muzikoterapia zaraďuje k ergoterapeutickému vybaveniu pre nácvik denných činností a vyhláska umožňuje disponovať jednou miestnosťou pre skupinovú muzikoterapiu – stále však v rámci liečebného kúpeľného zariadenia.

Vyššie spomenutý zákon o sociálnych službách a vyhláska MZ SR doposiaľ neprešli novelizáciou v častiach, kde sa spomína muzikoterapia. Vzhľadom na absenciu explicitného vymedzenia muzikoterapie v slovenskej legislatíve a neexistencie fungujúceho študijného odboru muzikoterapia, resp. s tým súvisiacej profesie muzikoterapeuta, je situácia u nás skutočne alarmujúca (a netýka sa to len muzikoterapie, ale v podstate všetkých expresívnych prístupov rovnako, tzn. arteterapie, dramaterapie, tanečnej a pohybovej terapie, biblioterapie a pod.).¹ Reakciou na tento dlhodobý pretrvávajúci stav bol aj vznik *Slovenskej asociácie muzikoterapie* (SAMT) v r. 2011, ktorá rešpektovala stanovy, etický kódex a register *Európskej muzikoterapeutickej konfederácie – EMTC* (dostupné na <https://www.emtc-eu.com/>). SAMT žiaľ ukončila svoje fungovanie v r. 2013 a aj keď mala vypracované profesijné štandardy muzikoterapeuta a jasnú víziu, kde a ako by bolo možné v legislatíve pojem muzikoterapia ukotviť, nestihla svoju zásluhnú činnosť v rámci SR naplniť.

Čo sa týka vymedzenia pojmu muzikofiletika - v našej legislatíve nenájdeme ani jeden zákon, ktorý by s týmto pojmom (resp. podobnými ako artefiletika) operoval. Vzhľadom na pomerne krátku históriu tohto termínu a stále veľmi málo publikovaných odborných a vedeckých textov z oblasti muzikofiletiky v našom kultúrnom prostredí, je toto zistenie pochopiteľné. Aj napriek tomu, že explicitné vymedzenie muzikoterapie a muzikofiletiky v slovenskej legislatíve absentuje, môžeme uvažovať o implicitnom vymedzení muzikoterapie v rámci terapie a psychoterapie. Ako uvádza Gajdošíková Zeleiová (2012), Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (ďalej len školský zákon) ustanovuje princípy, ciele, podmienky, obsah, rozsah, formy a poskytovanie odbornej výchovno-poradenskej a terapeuticko-výchovnej starostlivosti. Autorka ďalej upozorňuje, že niektorým odborným zamestnancom prislúcha aj terapeutická kompetencia, ak spĺňajú osobitné kvalifikačné podmienky ustanovené príslušnými predpismi. Patrí medzi nich psychológ a školský psychológ, ktorý je oprávnený vykonávať psychoterapiu v školách a školských zariadeniach po absolvovaní druhej atestácie odborných zamestnancov, ktorá obsahuje terapeutickú činnosť. Ďalej je to liečebný pedagóg, vykonávajúci odbornú činnosť v rámci terapeuticko-výchovnej pomoci a poradenstva. A nakoniec výchovný poradca, ktorý však nie

je oprávnený priamo terapeuticky intervenovať, ale je kompetentný sprostredkovať odbornú terapeuticko-výchovnú činnosť v prípade potreby detí a žiakov (bližšie viď *Zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch*). Okrem školských zariadení nájdeme zmienku o psychoterapeutickej starostlivosti v školskom zákone (*Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní*), podľa ktorého môžu takýto druh starostlivosti poskytovať zamestnanci diagnostického centra a liečebno-výchovného sanatória. Terapeutická činnosť je taktiež v kompetencii centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, resp. centier špeciálno-pedagogického poradenstva. Gajdošíková Zeleiová (2012) však upozorňuje na to, že psychoterapia, ktorá sa vykonáva v školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie, patrí medzi činnosti psychologického poradenstva.

Psychoterapiu ako samostatnú odbornú pracovnú činnosť upravuje Nariadenie vlády Slovenskej republiky o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, systave špecializačných odborov a systave certifikovaných pracovných činností (*Nariadenie vlády č. 296/2010 Z. z.*), kde je presne upravené, kto a za akých podmienok môže vykonávať psychoterapeutickú činnosť ako službu v rámci zdravotníctva.

V rámci sociálno-právnej ochrany tiež nachádzame zmienku o psychoterapii a síce, že ak je potrebné zabezpečiť sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelú metódami psychoterapie, môžu ju vykonávať v ustanovenom rozsahu ako súčasť vykonávaných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately len odborne spôsobilé fyzické osoby. Odborná spôsobilosť na výkon psychoterapie v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa preukazuje dokladom o získaní vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v ustanovenom študijnom odbore alebo uznaným dokladom o takom vysokoškolskom vzdelaní vydaným zahraničnou vysokou školou a dokladom o skončení odbornej akreditovanej prípravy na výkon psychoterapie v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Rozsah vykonávania psychoterapie v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zoznam študijných odborov a odbornú akreditovanú prípravu na výkon psychoterapie v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo (*Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele*).

Všetky tieto legislatívne vymedzenia nám dávajú priestor, kde by bolo možné zaradiť aj muzikoterapiu, resp. muzikofiletiku (mimo psychoterapeutickú činnosť), čo je perspektívne určite pozitívne.

¹ Pre ilustráciu v susednom Česku majú *Muzikoterapeutickú asociáciu Českej republiky – CZMTA*, ktorá je členskou organizáciou EMTC. Okrem CZMTA majú v Česku aj ďalšie organizácie, ktoré sa snažia rozvíjať a šíriť muzikoterapiu v rámci svojho vymedzenia (napr. *Mezinárodní asociace uměleckých terapií – MAUT*; *Muzikoterapeutický institut ČR – MIČR*; *Evropská asociace celostní muzikoterapie* a ďalšie). Akreditovaný študijný

odbor *Muzikoterapie* zabezpečuje Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Legislatívne síce muzikoterapia v ČR regulovaná nie je, avšak CZMTA a všetky akreditované vzdelávacie programy, ktoré v Česku bežia, rešpektujú stanovy, etický kódex a profesijné štandardy EMTC.

Pokusy o systematizáciu muzikoterapie a muzikofiletiky na Slovensku verzus nové výzvy

Moderná muzikoterapia nemá na Slovensku dlhú tradíciu. Tá sa začala postupne rozvíjať v 60. rokoch a to najmä v rezorte zdravotníctva (psychiatrické liečebne a zariadenia). Medzi akýchsi nestorov a prvých „pionierov“ v oblasti muzikoterapie môžeme považovať Karola Matulaya, Ondreja Kondáša, Jána Molčana, resp. Zlaticu Mátejovú a Silvestra Mašuru (podľa Zeleiovej, 2002; Mátejová a Mašura, 1992). Chýbali však odborové organizácie, ktoré by sa snažili túto disciplínu postupne systematizovať a ukotviť aj legislatívne.

Ako sme už naznačili vyššie, práve SAMT vznikol pre potreby muzikoterapie a svojim krátkym fungovaním výrazne prispel k otvoreniu diskusie ohľadom muzikoterapie a potreby jej legislatívneho ukotvenia. Gajdošíková Zeleiovej (2012) avizuje, že SAMT podporovalo rozvíjanie muzikoterapeutickej teórie a praxe odborníkmi pracujúcimi v rezorte zdravotníctva; školstva, vedy, výskumu a športu; práce, sociálnych vecí a rodiny a zasadzovalo sa tak za uznanie muzikoterapeutickej profesie na národnej úrovni. Snahou SAMT bolo vytvorenie kompatibility a nezávislosti odbornej muzikoterapeutickej praxe po vzore EMTC. Ich aktivitu sa však doposiaľ nepodarilo prelačiť do platnej legislatívy a naďalej nám chýba zákonné vymedzenie muzikoterapie, ako je to napr. pri psychoterapii – samostatnej certifikovanej pracovnej činnosti. V súčasnosti je realita na Slovensku taká, že množstvo muzikoterapeutických výcvikov a kurzov, ktoré sú určené odborníkom z pomáhajúcich profesií (ale žiaľ často aj pre širokú „neodbornú“ verejnosť) u nás, je väčšinou odborne zastrešovaná a garantovaná externými lektormi z Česka. Potreba vzdelávať sa v tejto oblasti je zrejmá, keďže záujem o kurzy, semináre a workshopy z oblasti muzikoterapie, ale tiež muzikofiletiky stále narastá, čoho dôkazom je aj aktivita agentúry MTerapio (viac info dostupné na: www.mterapio.sk), resp. OZ ARTEA (viac info dostupných na: <https://www.arte-terapia.sk/o-nas/>) a iné. MTerapio sa snaží organizačne zastrešiť viacero workshopov, kurzov a zážitkových seminárov prevažne z oblasti muzikoterapie a muzikofiletiky a organizuje vzdelávacie akcie po celom Slovensku od roku 2016. OZ ARTEA na čele s Mgr. Katarínou Mihinovou organizuje najmä aktivity spojené s možnosťami využitia arteterapie, ale majú za sebou organizáciu úspešných krátkodobých kurzov a dlhodobých výcvikov v muzikoterapii, prevažne pod gesciou českých lektorov.

Aj na základe narastajúcej potreby a záujmu o vzdelávanie ľudí z praxe v rôznych oblastiach (zdravotníctvo, sociálne služby, školstvo a pod.) vznikla koncom roka 2018 *Slovenská asociácia muzikofiletiky (SAM)*, ktorá si kladie vo všeobecnosti za cieľ združovať všetkých odborníkov a záujemcov o odbor muzikofiletiky. Postupne by chceli systematizovať muzikofiletiku po vzore muzikoterapie (nielen snaha SAMT v minulosti, ale tiež napr. aktivity CZMTA, resp. EMTC a pod.), vytvoriť profesijné a etické štandardy pre oblasť muzikofiletiky, mapovať reflexiu potrieb odborníkov v pomáhajúcich profesiách, ktorí využívajú muzikofiletiku vo svojej praxi, priebežne informovať vedeckú/odbornú a laickú verejnosť o tejto disciplíne, vytvoriť zoznam odborníkov využívajúcich muzikofiletiku (akúsi databázu/sieť „muzikofiletikov“ v SR), spolupracovať s domácimi a zahraničnými organizáciami a inštitúciami s príbuzným zameraním,

aktívne participovať na vedecko-výskumných a implementačných projektoch v oblasti muzikofiletiky a pod. (Slovenská asociácia muzikofiletiky /SAM/, 2018). Takto stanovené ciele vyznievajú síce pomerne ambiciózne, avšak jasne signalizujú, že potreba systematizácie pre oblasť muzikofiletiky narastá aj na Slovensku a je potrebné tomu venovať v odborných kruhoch určitú pozornosť.

Na tomto mieste si môžeme klásť otázku, aké výzvy z toho pre oblasť muzikoterapie a muzikofiletiky na Slovensku vyplývajú. Čo potrebuje muzikoterapia a muzikofiletika na to, aby sa dokázala u nás vyvíjať podobným smerom, ako napr. v susedných krajinách? Samozrejme nie je jednoduché riešiť nelichotivú situáciu, pretože všetko stojí a padá na personálnom zabezpečení zastrešujúcich organizácií, čo zväčša reálne predstavuje dobrovoľnícku/ochotnícku činnosť niekoľkých „nadšencov“ z radu odborníkov, čo samo o sebe nestačí.

Mohli by sme sa pokúsiť o stručný náčrt dôležitých krokov, ktoré zrejme budú do budúcnosti pre etablovanie muzikoterapie a muzikofiletiky na Slovensku nevyhnutné:

- Založenie podobnej asociácie ako bola SAMT, ktorý by určitým spôsobom „zastrešila“ muzikoterapiu na Slovensku.
 - Celoplošne realizovaný prieskum v pomáhajúcich profesiách o povedomí, resp. využití hudby v jednotlivých oblastiach (rezorte školstva, zdravotníctva, sociálnych službách a pod.) – tzn. identifikácia potrieb odborníkov z radov pomáhajúcich profesií, ktorí by potenciálne mohli ďalej využívať hudbu vo svojej praxi.
 - Formulácia profesijných štandardov muzikoterapeuta a muzikofiletika, čím sa jasne ohraničí kompetenčný rámec a zdefiniuje tak profesia muzikoterapeut, resp. muzikofiletik.
 - Osvetová, propagačná a popularizačná činnosť, ktorá pomôže šíreniu informácií o týchto dvoch disciplínach pre laickú a odbornú verejnosť.
 - Postupne sa môže vytvoriť zoznam certifikovaných muzikoterapeutov (zatiaľ napr. pod gesciou CZMTA, resp. EMTC a pod.), resp. navrhne certifikované vzdelávanie v oblasti muzikoterapie a muzikofiletiky.
 - Ideálne by bolo, ak by sa podarilo akreditovať a otvoriť po vzore viacerých krajín (najnovšie susedné Česko) pregraduálnu prípravu v odbore muzikoterapia, resp. aspoň zaviesť predmet muzikofiletika v rámci pedagogických a príbuzných pomáhajúcich disciplín, pre ktoré je aplikácia tejto disciplíny v praxi perspektívna a legislatívne možná.
 - V spolupráci s ďalšími asociáciami a organizáciami, ktoré zastrešujú ostatné expresívne prístupy (arteterapia, biblioterapia, dramaterapia a pod.), navrhnuť doplnenie našej legislatívy (napr. v zmysle implicitného legislatívneho vymedzenia muzikoterapie uvedeného v časti vyššie), kde chýba ukotvenie jednotlivých expresívnych prístupov, ako aj odbornej pracovnej činnosti.
- Samozrejme nenárokujeme si na úplnosť a absolutórium, avšak primárnym cieľom tohto stručného pokusu bolo naznačenie niekoľkých bodov pre oblasť muzikoterapie a muzikofiletiky na Slovensku v najbližších rokoch, ktoré môžu slúžiť ako isté výzvy. Určite by sme našli aj ďalšie, ktoré by s rov-

nakou dôležitosťou a váhou patrili k vyššie uvedeným bodom, avšak podstatný je pokus o akési sprehládnenie, osvetu s nádejou pre systematizáciu muzikoterapie a muzikofiletiky u nás.

Záver

Aktuálna situácia na Slovensku nie je pre rozvoj muzikoterapie a muzikofiletiky práve najprajnejšia, keď môžeme hovoriť o stagnácii a to najmä čo sa týka inštitucionalizovanej podpory týchto odvetví. Naopak možnosti využitia hudby v pomáhajúcich profesiách, či už na terapeutické alebo profylaktické, podporné, rozvojové a výchovné účely, sú pomerne dobré známe a preskúmané, o čom existuje veľké množstvo vedecko-výskumných textov. Veríme, že príspevky takéhoto typu môžu otvárať dialóg medzi odborníkmi v pomáhajúcich profesiách ohľadom potenciálneho využitia hudby v „dobrej praxi“. Práve takýto dialóg je nevyhnutný k tomu, aby sa situácia postupne zlepšila a systematizácia muzikoterapie a muzikofiletiky na Slovensku progredovala.

Literatúra

AMERICKÁ MUZIKOTERAPEUTICKÁ ASOCIÁCIA. (American Music Therapy Association). Maryland, 2005. Dostupné na: <http://www.musictherapy.org>

BRUSCIA, K.: Defining Music Therapy. 3rd ed. Barcelona: Pathway Book Service, 2014, 422 p.

DRLÍČKOVÁ, S.: Muzikofiletika. Arteterapie, 2014, 34, s. 75-90.

GAJDOŠÍKOVÁ ZELEIOVÁ, J.: Psychodynamické aspekty muzikoterapie. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2012, 232 s.

HOLZER, L., DRLÍČKOVÁ, S.: Celostní muzikoterapie v institucionální výchově. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012, 233 s.

JEDLIČKA, R.: Poruchy a socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence. Praha: Grada, 2015, 544 s.

KANTOR, J., LIPSKÝ, M., WEBER, J. a kol.: Základy muzikoterapie. Praha: Grada, 2009, 296 s.

MÁTEJOVÁ Z., MAŠURA S.: Muzikoterapia v špeciálnej a liečebnej pedagogike. Bratislava: SPN, 1992, 203 s.

Nariadenie vlády č. 296/2010 Z. z. Nariadenie vlády Slovenskej republiky o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-296>

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA MUZIKOFILETIKY (SAM): Stanovy občianskeho združenia (interný materiál), 2019.

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zz/2008-245>

Zákon č. 305/2005 Z. z. Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-305>

Zákon č. 317/2009 Z. z. Zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zz/2009-317#p19>

ZELEIOVÁ, J.: Muzikoterapia – dialóg s chvením. Bratislava: Ústav hudobnej vedy SAV, 2002, 310 s.

Internetové zdroje

<https://www.arte-terapia.sk/o-nas/>

<https://www.emtc-eu.com/>

<https://www.mterapiosk/>

Do redakcie došlo 9.9.2019.